

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-07-29697

תיק חיצוני: 20.6.17

**בפני ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) התשי"ט-1959
יו"ר הועדה כב' השופטת כאמלה ג'דעון
חבר הועדה – דר' אלכס קורת
חברת הועדה – דר' נעמי אפטר**

מערער

פלוגי

ע"י ב"כ עוה"ד מ. פסקל

נגד

משיב

**קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום
ע"י ב"כ עוה"ד ב. קצוב**

פסק דין

- 1
- 2
- 3 1. לפנינו ערעור על החלטת המשיב מיום 5.6.17, שלפיה אושרה בקשתו של המערער לראות
- 4 בחוות הדעת של המומחה הרפואי מנועמו די"ר צבי גורן, כראיה חדשה, אולם נדחתה תביעתו
- 5 להכרת זכות נכה על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט – 1959 (נוסח משולב) (להלן
- 6 "חוק הנכים"), בנימוק כי לא הוכח שטר סיבתי בין תלונותיו המיוחסות לכאבי הצוואר לבין
- 7 תנאי שירותו הצבאי ו/או האירוע מחודש ינואר 2011.
- 8
- 9 2. להלן העובדות הצריכות לענייננו:
- 10
- 11 המערער יליד 24.12.71 התגייס לשירות חובה בחיל 7790, ולאחר מכן המשיך בשירות קבע
- 12 בתפקיד קצין חימוש.
- 13
- 14 3. לטענתו, במסגרת תפקידו הני"ל הוא נדרש למאמצים פיזיים קשים, עומסים, נשיאת ציודים
- 15 כבדים, ונסיעות בשטחים לא סלולים לרבות ברכבי חילוץ וטנקי שטח תוך כניסת לטלטלות
- 16 הדרך ונשיאת ציוד כבד, כמתואר בהרחבה בתצהירו שצורף לכתב הערעור. במהלך שירותו
- 17 הני"ל, הוא החל לסבול מכאבים בעמוד שדרה מותני.
- 18
- 19 4. ביום 20.2.08 היה המערער מעורב בתאונת דרכים, שבעקבותיה התלונן, בין היתר, על כאבים
- 20 בצוואר. פנייתו לרופאים נעו במתן הקלות, אולם לאור אופי היחידה ומצב הגזרה החמה
- 21 שבה שירת, הוא נאלץ לטענתו, להמשיך בתפקידו תוך שהוא נעזר בקיבוע צווארי וטיפול
- 22 דיקור לחקלת הכאבים שמחם סבל בעמוד שדרה מותני וצווארי.
- 23

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 29697-07-17

תיק חיצוני: 20.6.17

- 1 5. בחודש 8/08 עבר המערער לאוגדה 36, תפקיד טרום קידום לסא"ל, שאופיין בישיבה
- 2 ממושכת, וכן בירידה לשטחי האימונים ברחבי הארץ תוך כדי נסיעות ארוכות. הכאבים שלו
- 3 החמירו והצריכו אשפוזים, ובהמלצת רופא תעסוקתי, הועבר בחודש 6/09 ליחידה עורפית,
- 4 בתפקיד מפקד מתי"א עמיעד, שהיה מלווה בעבודה פיזית מאומצת כמתואר בתצהירו.
- 5
- 6 6. ביום 18.1.11 היה המערער מעורב בתאונת דרכים נוספת שבעקבותיה החמירו הכאבים
- 7 שמהם סבל בעמוד שדרה מותני וצווארי, והיו מלווים בחולשה בעיקר ביד ימין. בקשותיו
- 8 להגדרה לתפקיד מטה/משרדי נענו בחלוף כשנה. במשך כל התקופה הנ"ל הוא המשיך לקבל
- 9 טיפולים שונים בגין הפגיונות בעמוד שדרה מותני גבי וצווארי.
- 10
- 11 7. בגין פגיונותיו הנ"ל נקט המערער בהליכים שונים לרבות הגשת תביעות למשיב, כמתואר
- 12 בהרחבה בכתב התביעה ובכתב הסיכומים שהוגשו מטעם המשיב.
- 13
- 14 8. בשלב מסוים הכיר המשיב בקיומו של קשר סיבתי מסוג גרימה, בין כאבים והגבלה בתנועות
- 15 עמוד שדרה מותני לבין תנאי שירותו הצבאי של המערער. החכרה הנ"ל התבססה על חוות
- 16 דעת שנערכה על ידי מומחה זמנאי מטעם המשיב, פרופ' גרשון וולפין.
- 17
- 18 9. התביעה העומדת בבסיס הליך זה עניינה בתביעה המערער להכיר בקשר סיבתי מסוג גרימה
- 19 בין תנאי שירותו הצבאי ותאונת הדרכים מיום 18.1.11 (להלן "תאונת הדרכים"), לבין
- 20 הכאבים בעמוד שדרה צווארי שמהם הוא סובל.
- 21
- 22 10. את תביעתו הנ"ל תמך המערער כאמור, בחוות דעת מיום 29.11.15, ערוכה על ידי די"ר צבי
- 23 גורן מומחה לכירורגיה אורתופדית, וכן בשתי חוות דעת פואיות נוספות, מיום 3.1.13 ו-
- 24 25.8.13, ערוכות על ידי די"ר דוד קרת מומחה לכירורגיה אורתופדית, אשר שימשו את
- 25 המערער בהליכים קודמים.
- 26
- 27 בכל חוות הדעת הנ"ל נקבע כי קיים קשר מובהק של גרימה בין תנאי השירות ותאונת
- 28 הדרכים, לבין הפגימה שממנה סובל המערער בעמוד השדרה הצווארי.
- 29
- 30 11. המשיב זחה את תביעתו של המערער בהתבסס על חוות דעת מיום 18.5.14 וחוות דעת
- 31 משלימה מיום 16.5.17, ערוכות על ידי די"ר מיכאל אלפרסון מומחה לכירורגיה אורתופדית,
- 32 ובנוסף הפנה לחוות דעת נוספות שניתנו על ידי די"ר אלפרסון בהליכים הקודמים, מיום
- 33 12.8.12 ומיום 7.4.13.
- 34

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 29697-07-17

תיק חיצוני: 20.6.17

- 1 בכל חוות הדעת הנ"ל חזר ד"ר אלפרסון וקבע כי בלטי הדיסק הצווארי שהתגלו אצל המערער
 2 בשנת 2010, מקורם בתהליך ניווני, וכי העובדה שהמערער סובל מדיסקופטיה בגב התחתון
 3 מחזקת את קיומה של נטייה גנטית אצלו להתפתחות מחלה סיסטמטית ניוונית בגב כולו,
 4 ללא קשר לתנאי שירותו ולתאונת הדרכים. עוד קבע כי תנאי עבודתו של המערער כקצין
 5 חימוש, בעבודה משרדית וגם בעבודת שטח, אינם יכולים לגרום לבלטים בדיסקים בעמוד
 6 שדרה צווארי.
- 7
- 8 12. לאור המחלוקת הרפואית שהתגלעה בין מומחי הצדדים, מונה פרופ' נמרוד רוזן מומחה
 9 לכירורגיה אורתופדית, כמומחה רפואי מטעם הוועדה.
- 10
- 11 13. בחוות דעתו מיום 12.5.17 קבע פרופ' רוזן כי תנאי שירותו של המערער ותפקידו כקצין חימוש
 12 מעדיים על הטיפה למעלות פיזית מאומצת ולתנועות רפטטיביות לאורך זמן. פרופ' רוזן חלק
 13 על קביעתו של ד"ר אלפרסון שלפיה בלטי דיסק מרובים על פני מספר גבהים הינם תולדה של
 14 מחלה התפתחותית ניוונית, קבע כי לאור גילו של המערער ואופי שירותו, ניתן לייחס קשר
 15 מסוג גרימה בין הפגימה הדיסקלית צווארית שממנה הוא סובל לבין תנאי שירותו. יחד עם
 16 זאת הוא קבע כי יש לחלק את אחוז הנכות האורתופדית הצמיתה באופן שווה בין תנאי
 17 העסקתו של המערער לבין תנאי תאונת הדרכים שבהן היה מעורב במסגרת שירותו (ראה
 18 סעיפים 4 ו-5 לעיל), ובאופן שלכל אחד מהם תיחס תרומה של שליש למצבו.
- 19
- 20 14. המשיב שלח שאלות הבהרה לפרופ' רוזן במסגרתן הוא ביקש הפנייה לספרות רפואית
 21 התומכת בעמדתו. במענה לשאלות הנ"ל השיב פרופ' רוזן בקביעותיו "מבוססות על ידע
 22 רפואי וניסיון נצברים ונתמכות על ידי הספרות האורתופדית המקצועית (TEXT BOOK)".
 23 עוד הוסיף ואמר כי "אין בכוונתי להתייחס לכל ספרות מקצועית ע"י מי מהצדדים, שכן
 24 קבעתי את דעתי על בסיס ניסיון, המתואר בספרות המקצועית, ובהתייחס לחוות דעתו של
 25 ד"ר אלפרסון כמתואר בעמוד 8 לחוות דעתי, בלטי דיסק מרובים על פני מספר גבהים אינם
 26 תופעה שכיחה המתוארת בעשור הרביעי לחיים".
- 27
- 28 15. לאחר קבלת התשובות, ביקשו הצדדים להגיש סיכומים בכתב ללא צורך בחקירות, וכך היה.
- 29
- 30 16. דיון
- 31
- 32 המשיב טוען כי לאור הימנעותו של פרופ' רוזן מלהפנות לספרות רפואית התומכת בעמדתו,
 33 יש לסטות מחוות דעתו ולאמץ, את חוות דעתו של ד"ר אלפרסון הנתמכת במאמרים רפואיים
 34 מבוססים אשר לא הופרכו.

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 29697-07-17

תיק חיצוני: 20.6.17

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10
- 11
- 12
- 13
- 14
- 15
- 16
- 17
- 18
- 19
- 20
- 21
- 22
- 23
- 24
- 25
- 26
- 27
- 28
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33

17. נקדים ונאמר כי אין אנו מקבלים עמדה זו. אולם בטרם נפרט את נימוקינו נבהיר כי תנאי שירותו הקשים של המערער נתמכו בדברי הוועדה לערעורי נכים בראשות כבי' השופט פלאח, כפי שפורטו בפרוטוקול הדיון מיום 29.10.15 במסגרת ע"נ 13-07-14225, וכן באישור ראש תחום תחמושת וטילים בתקופה הרלוונטית, רס"ן אלון רחאנה מיום 11.12.15, אשר לא נסתר.

18. לענין קיומו של קשר סיבתי – הלכה ידועה מימים ימימה היא:

"משמנה בית המשפט מומחה על מנת שחוות דעתו תספק לבית המשפט נתונים מקצועיים לצורך הכרעה בדיון, סביר להניח שבית המשפט יאמץ ממצאיו של המומחה אלא אם כן נראית טענה בולטת לעין שלא לעשות כן.

אכן עד מומחה כמותו כפי"ע – שקילת אמינותו מסורה לבית המשפט ואין בעובדת היותו מומחה כדי להגביל שיקול דעתו של בית המשפט. אך כאמור לא ייטה בית המשפט לסטות מחוות דעתו של המומחה בהעדר נימוקים בולטים משקל שיגיעוהו לעשות כן" (ע"א 293/88 חברת יצחק נוימן להשפיה בע"מ נ' מונטי רבי ואח', (פורסם בנבו, 31.12.1988).

בענייננו, חוות דעתו של פרופ' רוזן הינה חוות דעת עניינית, מקצועית וקוהרנטית, והמשיב בחר שלא להעמידה במבחן החקירה הנגדית. אמנם מצופה היה שפרופ' רוזן יפנה לספרות הרפואית הרלוונטית, אולם בנסיבות המקרה, חוות דעתו של פרופ' רוזן נערכה לאחר שהונחו בפניו חוות הדעת הרפואיות מטעם הצדדים, לרבות חוות דעתו של ד"ר בני גורן מטעם המערער, שאת קביעותיו אימץ פרופ' רוזן כאמור, ושבה צוטטו בהרחבה מספר מאמרים רפואיים מבוססים הרלוונטיים לעניינו של המערער, כפי שידובר על כך בהמשך. משכך, לא ראינו בהעדר הפניה לספרות רפואית פגם המונע מאתנו לאמץ את חוות דעתו של פרופ' רוזן, ובהעדר הצבעה על שגיאה בעובדה או על טעות בולטת לעין בחוות הדעת, לא שוכנענו כי יש לסטות מהקביעות המופיעות בה (ראה ע"א 2541/02 צבי לנגר ואח' נ' ששון יחזקאל ואח', פ"ד נח(2), 583, ע"א 7144/14 נתן מכנס נ' מעון רוחמה ואח', פורסם בנבו, 03.09.2015).

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 29697-07-17

תיק חיצוני: 20.6.17

- 1 יחד עם זאת, גם למקרה והיינו נמנעים מלאמץ את קביעתו של פרופ' רוזן בהעדר הפנייה
 2 לספרות רפואית כאמור, הרי בחינת חוות הדעת שהוגשו מטעם הצדדים, היתה מובילה אותנו
 3 להעדפת עמדת המומחים הרפואיים מטעם המערער על פני עמדתו של המומחה הרפואי
 4 מטעם המשיב, מהנימוקים שלהלן:
 5
- 6 א. די"ר גורן צבי, המומחה הרפואי מטעם המערער, תמך את חוות דעתו מיום 29.11.15 כאמור
 7 בספרות ומאמרים רפואיים שונים. אמנם די"ר אלפרסון טען לחוסר רלוונטיות של הספרות
 8 הרפואית הני"ל למקרה של המערער (ראה חוות דעתו מיום 16.5.17), אולם הסתבר כי עמדה
 9 זו התבססה על הנחות עובדתיות לא מוכחות, כגון הסברה שהמערער לא הרים משאות כבדים
 10 ולא שחה בתא שטח קשים כשהוא נושא ציוד כבד לרבות על ראשו, סברה שלא הוכחה
 11 בהליך ד"ר (ראה תצהירי די"ר אלפרסון למאמר U.S ARMY RESEARCH INSTITUTE
 12 OF ENVIROMENTAL MEDICINE, TECHNICAL REPORT NO T06-01). לא זו אף זו,
 13 ניסיונו של די"ר אלפרסון להמעיט מהקשיים שהיו כרוכים בביצוע שירותו של המערער, עמד
 14 בסתירה לתשתית העובדתית שהונחה בפנינו כמתואר בסעיף 17 לעיל.
 15
- 16 גם ניסיונו של די"ר אלפרסון להמעיט מעוצמת הפגיעה בתאונת הדרכים ולהציגה כטראומה
 17 בעוצמה לא גבוהה, במטרה להפחית את טענתו להעדר רלוונטיות של אחד המאמרים אשר
 18 צוטטו בחוות דעתו של די"ר גורן (INTERVERTEBRAL DISC DEGENERATION: BIOLOGICAL AND BIOMECHANICAL FACTORS
 19), לא שכנע אותנו, בשים לב
 20 לעובדה שבעקבות התאונה הני"ל, סבל המערער מכאבים בעמוד שדרה צווארי אשר לוו
 21 בחולשה ביד ימין, ובעניין הזה אנו מניחים גם לקביעתו של די"ר קרת, בחוות דעתו מיום
 22 25.8.13, סעיף 17.
 23
- 24 ב. אין חולק כי קודם לשרות הצבאי לא סבל המערער מכאבים, הגבלות או ממגבלות בעמוד
 25 שדרה צווארי.
 26
- 27 הן די"ר קרת, והן די"ר גורן, והן פרופ' רוזן דחו את טענתו של די"ר אלפרסון שלפיה המערער
 28 סובל מנטייה גנטית להתפתחות מחלה סיסטמטית ניוונית בגב כולו ללא קשר לתנאי שירותו
 29 ולתאונת הדרכים, וכי בלטי דיסק מרובים על פני מספר גבהים הינם תופעה שכיחה בעשור
 30 הרביעי לחיים, ובהקשר זה מקובלים עלינו דבריו של די"ר קרת, כפי שבאו לידי ביטוי בחוות
 31 דעתו מיום 25.8.13, כדלקמן:
 32

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 29697-07-17

תיק חיצוני: 20.6.17

1 "אכן לפני השירות לא היתה הגבלה בתנועות הצוואר. כאשר
 2 בגיל 38 קיימת הגבלה בתנועות אלו אין מדובר בשינויים
 3 שנובעים מגיל "מתקדם" מאחר ובאדם בגיל 38 לא ניתן לצפות
 4 להגבלה בתנועות יש מאין (באדם מבוגר הגבלה כזאת אפשרית).
 5 "הקביעה" שמודגשת ע"י ד"ר אלפרסון כי כאבים והגבלה
 6 בתנועות מופיעים בעקבות התפתחות של שינויים ניווניים כבר
 7 אחרי גיל 30-35 אינה תואמת את המציאות הקלינית ואין לה
 8 בחוות דעתו של ד"ר אלפרסון כל ביסוס ספרותי או אחר"

9
 10 כמו כן אינו מצטט גם את דבריו של ד"ר גורן בחוות דעתו, שלפיהם אמר:

11
 12 "...המאמרים אותם מצטט ד"ר אלפרסון ברשימת הספרות
 13 אותה הוא מייצג, אינה אלה [כך במקור] "זרקור" המאיר נקודת
 14 מבט צרה של אותה קבוצת ביקורת אשר נבחרה לערוך אותו
 15 מאמר. מכאן לגרוף מסקנות העומדות בסתירה לכל חוקי הטבע,
 16 ולכל מה שעומד כעמוד התווך של כל העולם המערבי המתקדם,
 17 לא רק שהיא אינה נכונה, אלא מדובר בניסיון בוטה וכללי
 18 התנהגות שאינם עומדים בקנה אחד עם שבעת הרופאים, ובטח
 19 שלא בסטנדרט אתי סביר"

20
 21 ד"ר אלפרסון לא תמך את עמדתו שלפיה בלתי יסיק כי יש צווארי הינם תופעה ג.
 22 שכיחה בעשור הרביעי לחיים. אולם, בהנחה שכל ציג המורים רפואיים מבוססים
 23 המגיעים לכדי אסכולה רפואית התומכת בעמדתו, הרי התכרעה במקרה זה תהיה לטובת
 24 המערער, לאור התכלית הסוציאלית העומדת בבסיס חוק הנכים, והננו מציגים לע"א 6280/05
 25 גליה נודלמן נ' קצין התגמולים (פורסם בנבו, 08.09.2005) שבו נאמר הדברים הבאים:

26
 27 "..... המגמה להקל עם הנכה באה לידי ביטוי גם בהלכה לפיה
 28 יוצא הנכה ידי חובתו כאשר הוא מוכיח קיומה של אסכולה
 29 וקיומו של קשר סיבתי בין השירות (או בין נכותו המוכרת) לבין
 30 מחלתו, אף אם קצין התגמולים מציג מצידו קיומה של אסכולה
 31 נוגדת. בחליף האזרחי הרגיל מצב זה היה מותיר את כמות
 32 המאזניים מעויינות ומביא לדחיית התביעה. ואולם, על פי
 33 הפסיקה הרלוונטית לסוגיה דנן, במצב האמור יוצא הנכה ידי

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 29697-07-17

תיק חיצוני: 20.6.17

- 1 **חובת ההוכחה המוטלת עליו (ראו פירוט הפסיקה במסיקה 9 של**
 2 **פסק הדין ברע"א 8373/96 רפאל מאיר הנ"ל, בעמ' 945-944).**
 3
 4 ד. לבסוף, מקובלת עלינו עמדתם של כל המומחים הרפואיים מטעם המערער, וכן המומחה
 5 הרפואי מטעם הוועדה, שלפיה, מאחר ותנאי השירות הקשים שבהם שהה המערער הוכרו על
 6 ידי פרופ' וולפין (המומחה הרפואי מטעם המשיב) כגורמי נזק לעמוד השדרה המותני (ראה
 7 סעיף 8 לעיל), אין כל סיבה או הסבר שלא להכיר בתנאים הנזכרים כגורמי נזק לעמוד השדרה
 8 הצדדי, בשים לב לאופי השירות ולהעדר עבר רפואי אצל המערער.
 9
 10 20. המסקנה מכל האמור לעיל היא שהננו מקבלים את הערעור ומבטלים את החלטת המשיב
 11 מיום 5.6.17, וקובעים קיומו של קשר סיבתי בשיעור של שני שלישי, בין כאבי הצוואר שמהם
 12 סובל המערער לבין השירותו הצבאי ו/או תאונת הדרכים מיום 18.1.11.
 13
 14 21. המשיב ישלם למערער הוצאות המומחה הרפואי מטעמו די"ר צבי גורן כנגד הצגת קבלות, וכן
 15 את חלקו של המערער בשכר טרחה המומחה הרפואי מטעם הוועדה, וכן שכ"ט עו"ד בסך של
 16 12,000 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית, בחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.
 17
 18
 19
 20 ניתן היום, כ"א תמוז תשע"ט, 24 יולי 2019, במעמד הצדדים.
 21
 22

ד"ר יehonatan אמסטר,
חברת הוועדה

ד"ר אלכס קורת,
חבר הוועדה

כאמלה ג'ידעון, שומרון
יו"ר הוועדה

23